

Велика брехня у маленькому місті

КУПИТИ

ТЕМНА ПРАВДА, ЯКУ КРАЩЕ ЗАЛИШИТИ ПОХОВАНОЮ...

Північна Кароліна, 2018 рік.

Життя Морган Крістофер зруйноване. Вона бере на себе провину за злочин, якого не скоювала, і сідає до в'язниці. Мрію про успішну мистецьку кар'єру довелося б залишити в минулому, якби не пропозиція від таємничого відвідувача: якщо дівчина зможе відновити стару фреску на поштовому відділенні в південній частині міста, вона миттєво вийде із в'язниці. Морган не розуміється на реставрації, але погоджується, бо відчайдушно хоче на волю. Однак те, що вона знаходить під шаром пилюки, вражає її.

Картина розповідає історію божевілля, насильства й секретів маленького міста.

ДІАНА
ЧЕМБЕРЛЕН
ВЕЛИКА
БРЕХНЯ
У МАЛЕНЬКОМУ МІСТІ

ЯКІ СЕКРЕТИ ЗАХОВАНІ ПІД ПИЛЮКОЮ?

КСД

ДІАНА
ЧЕМБЕРЛЕН

DIANE
CHAMBERLAIN

BIG
LIES

IN A SMALL TOWN

A NOVEL

ДІАНА
ЧЕМБЕРЛЕН

ВЕЛИКА БРЕХНЯ

У МАЛЕНЬКОМУ МІСТІ

РОМАН

ХАРКІВ
2023! КСД

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2024

ISBN 978-617-15-0557-5 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

Перекладено за виданням: Chamberlain D. Big Lies in a Small Town : A Novel / Diane Chamberlain.
— New York : St. Martin's Press, 2020. — 416 p.

Переклад з англійської *Ольги Захарченко*

Дизайнер обкладинки *Петро Вихорь*

Чемберлен Д.

Ч-42 Велика брехня у маленькому місті : роман / Діана Чемберлен ; пер. з англ. О. Захарченко. —
Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2023. — 448 с.

ISBN 978-617-15-0390-8

ISBN 978-1-250-08733-1 (англ.)

Північна Кароліна, 2018 рік.

Життя Морган Крістофер зруйноване. Вона бере на себе провину за злочин, якого не скоювала, і сідає до в'язниці. Мрію про успішну мистецьку кар'єру довелося б залишити в минулому, якби не пропозиція від таємничого відвідувача: якщо дівчина зможе відновити стару фреску на поштовому відділенні в південній частині міста, вона миттєво вийде із в'язниці. Морган не розуміється на реставрації, але погоджується, бо відчайдушно хоче на волю. Однак те, що вона знаходить під шаром пилюки, вражає її. Картина розповідає історію божевілья, насильства й секрети маленького міста.

УДК 821.111(73)

© Diane Chamberlain, 2019

© Depositphotos.com / dpfoxfoto, jewhyte, appalachianview, Trinitrius, 2023

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2023

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2023

Пролог

Ідентон, Північна Кароліна

23 березня 1940 року

Діти знали, що нарешті вже прийшла весна, і, хоч зима ще ні-ні, та й пошпигувала морозцем у повітрі, а трава й бур'яни хрускотіли в них під ногами, вони стрімголов мчали полем і лісом, аж повискуючи в передчутті потепління. Двійко хлопчиків із молодшою сестричкою поспішали до струмка, не в змозі опиратися притягальній силі води. Дівчинка, якій було лише три роки і яка ще не так впевнено трималась на ніжках, як її брати, об щось перечепилась і просто личком впала в холодну воду струмка. Старший брат підхопив її, перш ніж вона встигла заверещати, і притис до своєї тонкої курточки, яка перейшла до нього від котрогось із двоюрідних братів. Він глянув униз, щоб побачити, об що вона спіткнулась, і враз одскочив назад, впустивши сестру з рук. Схопивши молодшого брата за руку, він тицьнув туди пальцем. Там лежав чоловік у пом'ятій, наскрізь мокрій одежі, а обличчя в нього було біле й воскове, зовсім як ті свічки, що їх мама понаставляла по всій хаті на випадок відключення світла, що траплялось мало не щодня.

Малий позадкував.

— Він живий? — пошепки запитав він.

Мале дівча зіпнулось на ніжки й рипнулось до дядька, але старший брат схопив її за руку й притримав.

— Е, е, — сказав він. — Він мертвий, як цвях в одвірку. — Гля! — вказав він. — У нього вся голова провалилась.

— Змиваймося звідси! — сказав менший хлопчик, повертаючись, щоб тікати тією ж стежиною, якою вони сюди прийшли, а його брат, не гаючись, рвонув за ним, тримаючи сестричку під пахвою, немов футбольний м'яч. Він знав, що вони не розкажуть. Не скажуть нічого своїй мамі, і взагалі нікому. Бо, хоч вони й були малі, але одне затямили твердо. Кольоровий хлопчина біля мертвого білого тіла? Із того нікому не буде доброго діла.

Морган

Виправна установа для жінок у Північній Кароліні

Ралі, Північна Кароліна

8 червня 2018 року

Мені завжди було холодно в цьому коридорі, байдуже, яка стояла пора року. Шлакоблокові стіни, лінолеум на підлозі, який поскрипував під моїми арештантськими черевиками. Перебуваючи в цьому коридорі, неможливо було здогадатись, яка там назовні пора. Неможливо було сказати напевне, що там червень, усе цвіте, і літо вже на порозі. В усякім разі на порозі в тих, що назовні. Я вже вдруге зустрічала літо серед цих шлакоблокових стін і намагалась про це не думати.

— А хто там? — запитала я охоронницю, яка йшла поряд зі мною. До мене ніхто не приїжджав. Я вже давно не ждала, що явиться хтось із моїх батьків, і це мене влаштовувало. Батько був навідався одного разу, коли я пробула тут зо два тижні, але вже був п'яний в дим, хоч до обіду було ще далеко, і тільки те й робив, що кричав. А потім плакав, незугарно розмазуючи по обличчю п'яні сльози, від чого мені завжди було ніяково.

Мати взагалі не показувалась. Мій арешт, немов дзеркало, безжально відобразив усі їхні недоліки, і вони порвали зі мною так само, як і я з ними.

— Чого не знаю, того не знаю, Білявочко, — сказала охоронниця. Вона була новенька, я не знала її імені й не могла прочитати на бейджику, який висів у неї на шиї, але вона, схоже, вже вивчила моє тюремне прізвисько. І може, вона й була новенькою у ВУЖПК, але я б сказала, що новачком у тюремній роботі точно не була. Дуже вже легко вона пересувалась цим коридором, до того ж її видавав змучений, знуджений, гіркий погляд темних очей.

Я попрямувала до дверей кімнати для побачень, але охоронниця схопила мене за руку.

— Е, е, — гукнула вона. — Не туди. Сьогодні я маю привести тебе сюди.

Вона повернула мене в бік окремої кімнати для побачень, і я враз насторожилась. Чому окрема кімната? Це не віщувало нічого доброго.

Я ввійшла в маленьку кімнатку й побачила двох жінок, які сиділи по один бік столу. Їм обом було років по сорок-п'ятдесят. Одягнені не по-тюремному, у ділові костюми. На одній темно-синій, на другій — коричневий. Вони дивились на мене, не усміхаючись, їхні темношкірі обличчя були непроникні. Я сіла по другий бік столу, не зводячи з них погляду. Чи помітили вони тривогу в моїх очах? Я навчилась нікому не довіряти в цьому місці.

— А в чому, власне, річ? — запитала я.

Жінка в коричневому костюмі трохи подалась уперед, акуратно склавши на столі доглянуті руки.

— Мене звуть Ліза Вільямс, — сказала вона. У неї на вилозі була шпилька у вигляді будиночка, і вона трохи нагадувала мені Мішель Обаму. Волосся до плечей. Ідеальної форми брови. Однак у неї не було завченої усмішки Мішель Обама. Вираз обличчя в цієї жінки був чимось середнім між нудьгою і острахом. — А це — Андреа Фуллер. Вона адвокат.

Андреа Фуллер кивнула мені. Вона була старшою, ніж я думала. Добре за п'ятдесят. Може, навіть шістдесят. Волосся в неї було коротко підстрижене — стримане афро із сивизною. Темно-червона помада.

Я похитала головою.

— Не розумію, — сказала я, переводячи погляд із однієї жінки на другу. — Навіщо ви хотіли зі мною зустрітись?

— Ми з Андреа тут, щоб запропонувати тобі спосіб вийти звідси, — сказала жінка на ім'я Ліза. Вона метнула оком на моє мереживне тату, яке визирало з-під короткого рукава моєї блідо-блакитної арештантської сорочки. Я сама придумала це химерне тату — чорне мереживо, перехрещене разками крихітних перлин і ювелірними підвісками. Ліза знову перевела погляд на мене. — Наступного тижня закінчиться мінімальний термін твого ув'язнення. Один рік, правильно? — запитала вона.

Я злегка кивнула чекаючи. Так, свій мінімум в один рік я вже відсиділа, але максимум складав три роки, і, враховуючи все те, що мені казали, я ще довго нікуди не збиралась.

— Ми... Андреа і я... працювали над твоїм звільненням, — сказала Ліза.

Я тупо дивилась на неї.

— Чому? — запитала я. — Ви ж мене навіть не знаєте.

Я знала, що існує якась програма, за якою студенти-юристи намагались звільнити тих, кого ув'язнили помилково, та, схоже, я була єдиною особою, яка вважала своє ув'язнення помилкою.

Андреа Фуллер прокашлялась і вперше заговорила:

— Ми довели, що ти маєш виняткову кваліфікацію для виконання певної роботи, яку Ліза хотіла б тобі запропонувати. Твоє звільнення залежить від твоєї готовності виконати цю роботу і...

— Вчасно, — перервала її Ліза.

— Так, для завершення роботи є граничний термін, — сказала Андреа. — І, звісно, весь цей час ти будеш під наглядом уповноваженої особи з умовно-дострокового звільнення, а також ти виплачуватимеш відшкодування родині дівчини, яку поранила, — родині Максвеллів, і...

— Зачекайте. — Я підняла руку, і, зі здивуванням побачивши, що в мене тремтять пальці, опустила її на коліно. — Будь ласка, не так швидко, — попросила я. — Я зовсім за вами не встигаю. — Мене вразило, як стрімко ці дві жінки повели розмову, сиплячи словами одна поперед одною. Для виконання якої роботи в мене була виняткова кваліфікація? Тут, у в'язниці, я працювала в пральні, навчаючись складати простирадла ідеальними квадратами. А ще я мила посуд у гарячій воді з хлоркою, аж поки в мене не починало пекти в очах. Це були єдині виняткові кваліфікації, які спадали мені на думку.

Ліза й собі підняла руки, виставивши їх долонями вперед, щоб зупинити розмову.

— Річ ось у чім, — сказала вона, пильно дивлячись на мене. — Ти знаєш, хто такий Джессі Джеймсон Вільямс?

Хто ж не знав Джессі Джеймсона Вільямса? Це ім'я негайно перенесло мене в одну із зал Національної галереї у Вашингтоні, округ Колумбія. На чотири роки назад. Ні, на п'ять. Мені виповнилось сімнадцять, і це була шкільна екскурсія. Мої однокласники вже рушили на вихід із музею, але я вирішила залишитися, вражена й зачарована сучасним мистецтвом, тож я сховалась у вбиральні, поки мій клас виходив із будівлі. Я не знала й не цікавилась тим, куди вони пішли. Я розуміла, що в мене будуть неприємності, але то все мало бути потім.

Тож я була сама, коли побачила свого першого Джессі Джеймсона Вільямса. Від цієї картини в мене буквально перехопило подих,

і я присіла на єдину лавочку в галереї, щоб як слід роздивитись її. «Погляд» — ось як вона називалась. Це була висока картина, не менше шести футів заввишки, і досить вузька. Чоловік і жінка, у чорному вечірньому вбранні, стояли спиною до спиною на блискотливому сріблястому тлі, і їхні тіла так злилися, що неможливо було відділити його чорний жакет від її чорної сукні. Обоє були смагляві, хоча жінка була на кілька відтінків темніша за чоловіка. Його очі були опущені, наче він намагався глянути на жінку позад себе, а в неї очі були широко розплющені й дивились на глядача — на мене — так, наче вона була не дуже впевнена, що взагалі хоче бути на цій картині. Вона ніби благала: «Допоможи мені». Коли я знову змогла дихати, то обдивилась усі стіни, шукаючи ще якихось картин Джессі Джеймсона Вільямса, і таки знайшла кілька його робіт. А потім у музейній крамниці я передивилась фотоальбом з його картинами — подарункове видання — шкодуючи, що не можу дозволити собі витратити на нього сімдесят п'ять доларів.

— Він один із моїх улюблених художників, — відповіла я Лізі.

— Он як. — Чи не вперше Ліза всміхнулась, чи принаймні майже всміхнулась. — Це дуже приємно чути, бо він безпосередньо стосується моєї пропозиції.

— Не розумію, — знову сказала я. — Адже він помер, так? — Я прочитала про його смерть у газеті в тюремній бібліотеці. Йому було дев'яносто п'ять, і він, безумовно, вів продуктивне життя, але я й досі відчувала, як мене накрило хвилею втрати, коли я прочитала цю новину.

— Він помер у січні, — сказала Ліза, а потім додала: — Джессі Вільямс був моїм батьком.

— Справді? — я мало не підскочила.

— Останні двадцять п'ять років свого життя він присвятив допомозі молодим художникам, — продовжила Ліза.

Я кивнула. Читала про його благодійну діяльність.

— Художникам, яких він вважав перспективними, але в яких були труднощі в школі, у сім'ї чи які просто збилися з дороги.

Чи не про мене вона говорила? Чи міг Джессі Вільямсдесь побачити мою роботу й подумати, що в ній було щось талановите, щось таке, що пропустили мої викладачі?

— Пригадую, як я читала про якогось хлопчика-підлітка, якому він допоміг кілька років тому, — сказала я. — Не знаю, де я...

— Хлопчиків могло бути скільки завгодно. — Ліза нетерпляче махнула рукою в повітрі. — Він зосереджувався на одному юнакові чи на одній дівчині за раз. Забезпечував їх грошима й підтримкою, щоб вони могли отримати необхідну для них освіту. Він показував їхні роботи й робив усе, що вважав за потрібне, щоб дати їм поштовх. — Вона скинула головою. — Він був дуже щедрою людиною, але й маніпулятором також, — сказала вона.

— Що ви маєте на увазі? — запитала я.

— Незадовго до смерті він зацікавився тобою, — сказала Ліза. — Ти мала стати його наступним проектом.

— Я? — нахмурилась я. — Я навіть ніколи з ним не зустрічалась. До того ж я біла. — Я підняла пасмо свого прямого світлого волосся, немов додатковий аргумент. — Хіба всі люди, яким він допомагав, не афроамериканці?

Ліза похитала головою.

— Більшість, але точно не всі, — сказала вона, знизавши плечима. — Але, якщо чесно, я не уявляю, чому він націлювся на тебе. Він часто допомагав художникам із Північної Кароліни, тож це може бути однією з причин — ти ж із Кері, еге ж? — але ж там багато інших, яких він міг обрати. Чому ти опинилась на його радарі доброго самаритянина, можна тільки здогадуватись.

Це не мало сенсу.

— А те, що він планував для мене... чи ще для когось... ці плани померли разом із ним?

— Якби ж то, — сказала Ліза, стомленим жестом пригладивши пасмо Мішель Обама за вухом. — Мій батько й далі контролює все з могили. — Вона глянула на Андреа, хитаючи головою, а я чекала, стиснувши руки на колінах, не впевнена, що мені подобається ця жінка.

— Я жила разом із ним, — вела далі Ліза. — Я ж за ним і доглядала, а він усе більше слабшав. Він розумів, що кінець близько, тому зустрівся зі своїм адвокатом, — вона кивнула на Андреа, — і змінив заповіт. Він саме будував галерею в Ідентоні. Художню галерею, де були б представлені його картини й картини інших художників, а також деякі студентські роботи.

— А-а, — промовила я, все ще спантеличена. — То він хотів виставити там якусь мою роботу? — Може, в цьому й була вся справа. Можливо, він якимсь чином почув про мене й захотів підштовхнути мою кар'єру, — яка вже вона була — виставивши мою картину в своїй галереї?

Це було смішно. Як він міг почути про мене? Мені важко було уявити, щоб викладачі в УПК¹ співали мені дифірамби. Та й що б я могла помістити в його галереї? Я гарячково перебирала в голові свої картини. Усі вони зберігались у батьківській хаті... хіба що батьки їх повикидали, що мене б не здивувало.

— Не все так просто, — сказала Ліза. — Він хотів, щоб ти реставрувала старий мурал 1940 року, і поставив умову, що галерею не можна відкривати, поки відреставрований мурал не буде встановлено на місце у фое. А дата відкриття галереї — п'яте серпня.

Це, мабуть, була якась помилка. Їм потрібен був хтось інший, і я відчула, як мій шанс на свободу випаровується. Реставрувати мурал? За два місяці?

По-перше, у мене не було досвіду консервації творів мистецтва, і, по-друге, за три роки навчання я працювала лише над одним муралом, і це була проста абстракція чотири на вісім футів, яку я цілий рік малювала разом зі ще одним студентом на першому курсі.

— Ви впевнені, що він мав на увазі саме мене? — запитала я.

— Абсолютно.

— А чому він думає... думав, що я маю «виняткову кваліфікацію» для цього? — поцікавилась я, згадавши цей вираз. — Звідки він знав, що я взагалі існую?

— Та хто ж його знає? — сказала Ліза, явно роздратована дивацькими примхами свого батька. — Я знаю лише те, що ти — тепер моя проблема.

Я наїжачилась від такого ставлення, але язика прикусила. Якщо ця парочка справді може мені допомогти вибратися звідси, то краще мені кирпичу не гнути.

— Припускаю, він вважав, що ти маєш кваліфікацію завдяки своїй художній освіті, — озвалась Андреа. — Ти ж *вивчала* мистецтво, правда?

Я кивнула. Так, мистецтво було моєю спеціалізацією, але це не мало нічого спільного з реставрацією. Реставрація вимагала наявності

зовсім інших навичок, ніж створення мистецького твору. До того ж мене важко було назвати найвідданішим учнем того останнього року. Замість навчання я дозволила собі захопитися Треєм. Він поглинав увесь мій час і енергію. Я була закохана до нудоти, мене захоплювала його увага й майбутнє, яке ми планували разом. Він розповідав мені про обручку своєї покійної бабусі, натякаючи, що скоро вона буде моєю. Він здавався мені таким чудовим. Майбутній юрист. Такий милий. Красень — очей не відвести. Якою ж я була дурепою! Але в мене вистачило розуму не говорити про брак кваліфікації цим двом дамам, коли вже вони завели розмову про те, щоб витягти мене звідси.

— То... де ж цей мурал? — поцікавилась я.

— В Ідентоні. Тобі доведеться жити в Ідентоні, — сказала Ліза. — Разом зі мною. Будинок у мене — насправді, це батьків будинок — великий. Ми не будемо перечіпатися одна об одну.

Я не вірила власним вухам. Мало того, що я виберусь із цієї буцегарні, так я ще й житиму в будинку Джессі Джеймсона Вільямса? Я відчула, як сльози здушили мені горло. Господи, як же ж я хотіла вибратися звідси! Цей паскудний рік щедро відсипав мені синців, порізів і стусанів. Так, я навчилась давати здачі, але це було не в моєму характері. Я не була забіякою. Інші ув'язнені насміхалися з моїх молодих літ, моєї стрункої статури й платинового волосся. Я жила в стані постійного страху.

Навіть у своїй камері я не почувалася в безпеці. Моєю співкамерницею була жінка, яка не розмовляла. Взагалі. Я ніколи не чула від неї жодного слова, а з її обличчя не сходило презирство. Я спала одним оком, чекаючи, що якось уночі мені переріжуть горлянку вкраденим ножом.

А ще були нічні жахіття про Емілі Максвелл, але я підозрювала, що вони завжди будуть зі мною, куди б я не вирушила.

— Ти працюватимеш над муралом у галереї, яка наразі збудована частково, — перервала мої думки Ліза. — Там у фое досить місця. Саме там батько й хотів його виставити.

— Хіба він не намальований на стіні?

— Ні, він на полотні, і його ніколи... не вішали, чи як це правильно називається.

— Встановлювали, — підказала Андреа.

— Правильно, — сказала Ліза. — Його ніколи не встановлювали.

— А хто його намалював?

— Жінка на ім'я Анна Дейл, — пояснила Ліза. — Це один із тих муралів часів Великої депресії. Ти знаєш, як під час Великої депресії уряд наймав художників малювати мурали для громадських будівель? — Я кивнула, хоча мої знання про програми типу WPA для створення нових робочих місць були в найкращому разі поверховими. — Цей мурал призначався для поштового відділення Ідентона. Але Анна Дейл збожеволіла чи щось таке — батько розповідав, та я точно не пам'ятаю. Вона схибнулася, працюючи над муралом, тому кінцевий продукт так і не був установлений. Батько володів ним кілька десятиліть і хоче — хотів — повісити його у фое галереї. А ще він сказав, що цей мурал має висіти на місці на дату відкриття галереї.

— П'ятого серпня, — нагадала Андреа, на випадок, якщо я не почула дату першого разу.

Але я ще тоді почула досить чітко.

— Це ж навіть менше двох місяців відсьогодні, — сказала я.

Ліза напружено зітхнула, ледве стримуючи занепокоєння.

— Авжеж, — сказала вона. — Саме тому ти маєш розпочати роботу негайно.

— Який він має вигляд?

Ліза знизала плечима.

— Насправді я його не бачила. Усі ці роки він лежав, згорнутий в рулон, в комірчині батькової студії — громіздка штука — і я не знаю, у якому він стані зараз. Хоча, мабуть, таки в пристойному, якщо батько вважав, що ти зможеш привести його до ладу.

Я спробувала уявити, що майже сімдесят років можуть зробити з величезним полотном, запханим у комірчину. Чого потребувала Ліза, то це професійної реставраційної компанії, а не художника-початківця. Я ж потребувала моєї свободи.

— А мені щось заплатять? — я глянула на Андреа. — Якщо вже мені доведеться виплачувати відшкодування...

— Батько залишив п'ятдесят тисяч доларів на цей проєкт, — перервала Ліза.

— Для всієї галереї?

— Ні, — сказала Ліза. — Для тебе. Щоб ти відреставрувала мурал. П'ятдесят тисяч, плюс ще кілька тисяч на все, що тобі буде потрібно.

П'ятдесят тисяч доларів? Неймовірно. Навіть якби я здобула ступінь, навряд чи я знайшла б таку роботу, де б мені заплатили стільки за рік, тим більше за два місяці. За двомісячну роботу, якої я не уявляла, як зробити. Я щосили пильнувала, щоб моя невпевненість у собі не проступила в мене на обличчі.

Виняткова кваліфікація? Аякже.

— Це — твоя «перепустка на свободу», Морган. — Андреа нахилилась уперед, її червоні губи повільно й чітко вимовляли слова. — Якщо ти виконаєш свою частину угоди — завершиш роботу — *якісну* роботу — над муралом до п'ятого серпня — тебе звільнять умовно-достроково, і тобі більше ніколи не доведеться сюди потикатися. На твоєму місці я би почала читати про реставрацію.

Я подивилась на двері тієї маленької кімнатки. Я уявила, як виходжу через ті двері, іду коридором, минаю головний вхід і опиняюсь на свободі. Я уявила, як кружляю надворі, широко розкинувши руки, щоб вдихнути побільше свіжого повітря. Але я знала, що ніколи повністю не звільнюсь від цього місця.

Я завжди носитиму свою в'язницю із собою. Я відчула, як та уявна в'язниця стискається навколо мене, навіть коли я сиділа там, навіть коли я уявляла, як виходжу через головні ворота.

І все ж хай краще якась уявна в'язниця, ніж ця жахлива реальна.

— Я зроблю це, — сказала я нарешті, захилившись на спинку стільця.

Як я це зроблю, я не уявляла.

[1](#) Університет Північної Кароліни. (Тут і далі прим. перекл.)

Анна

4 грудня 1939 року

Ідентон, Північна Кароліна

Міністерство фінансів США, Відділ образотворчого мистецтва
Спеціальний конкурс настінного розпису в 48 штатах
27 листопада 1939 року

Шановна міс Анно Дейл,
Відділ образотворчого мистецтва радий повідомити вам, що ви стали одним із художників-переможців Конкурсу настінного розпису в 48 штатах. Ваш ескіз пропонуваного муралу, який мав прикрасити поштове відділення в Бордентауні, штат Нью-Джерсі, отримав багато позитивних відгуків від суддів. На жаль, нагороду від поштового відділення в Бордентауні отримав інший художник, але судді були настільки вражені вашою роботою, що вони б хотіли, щоб ви взялися за створення муралу для поштового відділення в Ідентоні, штат Північна Кароліна. Для цього потрібно якомога швидше надіслати нам ескіз для завдання в Ідентоні. Отримавши схвалення ескізу Відділом образотворчого мистецтва, ви зможете почати фактичну роботу над (повнорозмірним) картоном² і, нарешті, власне муралом. Розмір муралу для Ідентона становитиме 12 футів на 6 футів³. Проєкт має бути завершений до 3 червня 1940 року.

Митцям пропонуємо ознайомитися з географічним регіоном, що оточує призначене їм поштове відділення, і докласти особливих зусиль для вибору відповідного сюжету. Пропонуємо такі сюжети: місцева історія, місцева промисловість, місцева флора й фауна та місцеві заняття. Оскільки Ідентон, штат Північна Кароліна, не був вашим першим вибором і тому ви, швидше за все, не знайомі з цим містом, наполегливо рекомендуємо вам відвідати його якомога швидше.

Плата за мурал становитиме 720 доларів США, одну третину виплачуємо після схвалення вашого ескізу, одну третину виплачуємо після схвалення вашого картону, одну третину виплачуємо після встановлення остаточного муралу. З цієї суми ви оплачуєте витратні матеріали, моделі, якщо це необхідно, будь-які поїздки та всі витрати, пов'язані зі встановленням муралу.

З повагою
Едвард Роуен, художній керівник, Відділ образотворчого мистецтва

Під вечір 4 грудня Анна прибула в Ідентон для свого запланованого триденного візиту. Вона могла сісти на нічний потяг, але останньої хвилини вирішила їхати машиною. У темно-синьому «Форді В8» 1932 року ще й досі тримався запах її матері — пряний пачулієвий аромат її улюблених парфумів «Табу», — а Анна конче потребувала саме такої розради, пускаючись у цю нову, дуже дорослу бізнесову пригоду: назустріч своїй першій оплачуваній роботі, назустріч своєму першому разу поза домом, назустріч своєму першому всьому.

Машину занесло на крижаній плямі, коли вона звернула на Брод-стріт у призахідному сонячному сяйві, і в якийсь момент Анна злякалась, що зараз вріжеться в ряд припаркованих автомобілів і на цьому її знайомство з містом закінчиться. Однак їй вдалось утримати контроль над «фордом». Але тут-таки вона опинилась позаду воза, запряженого конем, а, може, й мулом. Дівчина не встигла добре роздивитися тварину, хоча однаково не змогла б відрізнити одного від другого. Удома, в місті Плейнфілд, штат Нью-Джерсі, ні ті, ні другі їй не траплялись.

Вона поїхала повільніше, збираючись як слід роздивитися це маленьке містечко, яке мало стати темою її муралу. Коли вона дивилась на Ідентон в атласі, то й саме місто, і весь той край здавались їй якимись «водянистими», просто якась цяточка, оточена затокою і річкою. І навіть на карті від тієї місцини віяло такою чужою чужиною, що Анна швиденько згорнула атлас, занепокоєно зітхнувши.

Вона не сподівалась, що виграє конкурс, і все це було так невчасно. Дівчина щойно поховала матір. Свою найкращу подругу. Єдину людину в цілому світі, на чию любов і турботу Анна завжди могла розраховувати. Але вона не могла відмовитись від роботи, тим більше від такої роботи, якої просто неможливо було знайти. І не тоді, коли більше не стало матері, яка заробляла шитвом на їжу й усі їхні витрати. Ні, вона мала бути вдячною за цю можливість, навіть якщо для цього треба було проїхати більше чотирьохсот миль, щоб «ознайомитись із географічним регіоном», який вона мала увічнити в муралі.

У неї ніколи не виникало бажання подорожувати південніше лінії Мейсона — Діксона⁴, і вона була рада, що пробуде тут лише кілька днів. Південь здавався їй таким відсталим. Роздільні школи й безглузді закони про розділення кольорових і білих в автобусах, біля фонтанів і в убиральнях. У середній школі в Плейнфілді в неї було кілька кольорових однокласників, і пару дівчат вона вважала своїми подругами. Вони були разом у баскетбольній команді й у хоровому гуртку.

— Ти дивишся на Плейнфілд крізь рожеві окуляри, — казала їй мати. Навіть у Плейнфілді ті кольорові дівчата, яких Анна вважала своїми подругами, не могли заходити разом із нею в певні магазини й ресторани, а одна з них сказала їй, що в театрі «Парамаунт» вони

мають сидіти на балконі. На ролердромі для них щотижня влаштовувався «кольоровий вечір», і вони, так само як єврейські друзі Анни, були небажані в заміському клубі. Однак усі знали, що на Півдні було гірше. Там справді *лінчували* негрів.

Вона збиралась просто піти в публічну бібліотеку Плейнфілда й гарненько покопирсатися в її фондах, шукаючи тему для муралу і вже знаючи, що поїздка до Ідентона забере в неї цілих два дні. Але їй усе не йшов з думки лист із Відділу образотворчого мистецтва, у якому їй радили поїхати до того маленького містечка. Мати заохочувала б її виконувати роботу як слід. Анна уявила, як вона каже: «Будь вдячна за цю роботу, люба, і прийми виклик». Її друзі, які разом із нею закінчили художню школу Ван Ембург у Плейнфілді, і досі шукали роботу, якої просто не існувало в тих умовах, коли економіка перебувала в жахливому стані. Дехто з них також пробував свої сили в конкурсі Відділу образотворчого мистецтва, і Анна розуміла, як їй пощастило, що саме їй виявили таку честь. Вона зробить усе можливе, щоб виправдати високу довіру Відділу образотворчого мистецтва.

За кілька днів до смерті мати подарувала Анні щоденник. Книжечка з чистими сторінками, обтягнута оксамитово-м'якою шкірою, обкладинка скріплена простим золотим замочком з ключиком. Дуже гарний. Мати вже тоді знала, що то був її останній подарунок доньці, але Анна про те не здогадувалась. І це її розлютило, коли вона зрозуміла правду, а вона не хотіла мати таких відчуттів до матері. У пориві гніву вона швиргнула щоденник у кухонне сміттєве відро, але потім витягла його, почистила, і тепер він лежав запакований в її дорожній валізі. Більше вона не викине нічого, пов'язаного з її матір'ю. Їй треба триматися за все це.

Анна взяла із собою також материн фотоапарат. Сльози душили їй горло, коли вона сиділа за кухонним столом, вставляючи нову касету з плівкою в *Kodak Retina*. У неї перед очима поставали материні руки, які роками виконували цю дію... хоча, коли Анна думала про це, то раптом зрозуміла, що мати вже багато місяців не торкалася фотоапарата. Фотографія була її пристрастю. Заробітку вона не давала, але приносила їй величезне задоволення під час її «сонячних просвітів». Лікар називав їх «маніакальними епізодами», однак Анна надавала перевагу власному терміну. Сонячні просвіти наставали за днями, а то й тижнями, коли мати ледве здатна була встати з ліжка,

і завжди дарували полегшення Анні. Ці сонячні просвіти виникали несподівано й супроводжувались поведінкою, яку неможливо було передбачити.

Мати раненько будила Анну, казала, що та в школу сьогодні не піде, і вони сідали на автобус до Нью-Йорка, а там гасали по музеях або катались на роликівих ковзанах у Центральному парку. Якось, коли Анні було дванадцять, вони тихенько прослизнули в задні двері Карнегі-холу, знайшли кілька порожніх місць у ложі й подивилися виступ оркестру. І в той день Анна запам'ятала не музику, а чисту радість від того, що вона сиділа поряд із матір'ю, поклавши голову їй на плече, і відчувала, як у ній нуртує енергія. А ще вона знала, що, доки триває сонячний просвіт, їхні дні будуть сповнені радості.

Коли сонячні просвіти наставали навесні, а так воно найчастіше й бувало, найбільше матері подобалось, прихопивши фотоапарат, гуляти околицями Плейнфілда, фотографуючи людські сади. Вона обожнювала квіти й заходила на чужі під'їзні доріжки, дістаючись аж до будинків, де вікна потопали в хмарах цвіту герані, зазірала навіть на задні двори тих будинків, щоб зняти тамтешні сади, де буяли троянди, гортензії та лілійники персикового кольору. Анна не пам'ятала, щоб хтось колись чіплявся до її матері стосовно її вторгнень. Мабуть, люди мали її за дивачку. А може, жаліли її — жінку, яка рано овдовіла, залишившись із малою донькою на руках. А можливо, вони знали правду — місіс Дейл була не зовсім здоровою жінкою — і люб'язно давали їй спокій.

Коли настрої у матері бував пригнічений, Анна сама дбала про себе. Вона варила їсти їм обом, хоча в такі періоди мати майже нічого не їла. Вона прибирала в будинку й прала. Усе це вона робила терпляче, з любов'ю, переживаючи цю меланхолію. Був один жахливий випадок, коли тітка Еліс потягла матір Анни до психіатра, а той на поліг на госпіталізації. Два довгих місяці Анна, якій тоді було чотирнадцять, жила у тітки з дядьком, сердита на них за те, що вони запхали її матір у те жахливе місце. Коли матір нарешті виписали, виявилось, що в неї з'явилися провали в пам'яті, так наче лікарня вкрала в неї дорогоцінні спогади, і Анна заприсягнулась, що більше ніколи й нікому не дозволить її ще кудись запроторити. Вона намагалась приховувати від тітки періоди материного поганого настрою, дивлячись на них крізь пальці, перечікуючи їх. Хоча, можливо, цього останнього разу вона

помилилась. Можливо, цього, останнього, разу її мати потребувала більшої допомоги, ніж Анна могла їй надати. Вона намагалась не думати про це. Вона просто чекала повернення сонячного просвіту. Вона досить довго прожила з матір'ю і знала, що з часом усміхнена, щаслива мати, яку вона обожнювала, повернеться, сповнена божевільних ідей, які змусять їх реготати від подиву.

— Ніколи не бійся пробувати щось нове, Анно, — казала їй мати.

Саме це Анна зараз і робила, хіба ні? Цілих два дні їхала чужими краями, прибувши в крихітне містечко, де вона не знала жодної душі. Звідкілясь із небес їй аплодувала мати.

Разом із листом із Відділу образотворчого мистецтва їй надіслали перелік переможців усіх сорока восьми штатів. Цей перелік збентежив і налякав її. Конкурс був анонімний, і саме тому, на її думку, вона змогла виграти. Та все ж серед переможців було багато відомих художників. Тут був такий-то з Нью-Йорка, президент Ліги художників, навчався в Європі, досвідчений мураліст, мав персональні виставки в Нью-Йорку й Лос-Анджелесі, і так далі, і так далі. Переможець за переможцем отримував нагороду за нагородою. Аж тут Анна: Анна Дейл. Плейнфілд, штат Нью-Джерсі. Народилась у 1918. Закінчила Художню школу Ван Ембург. І все. Вона уявила, як члени журі оніміли від шоку, коли відкрили її конверт і зрозуміли, що обрали недосвідчену дівчину.

Їй доводилось постійно нагадувати собі, що її обрано на законних підставах, чесно й справедливо, і вона згадала, як місис Ван Ембург прошепотіла їй на вухо, коли вручала сертифікат про закінчення школи: «Ти видатна, Анно, — сказала вона. — У тебе є майбутнє у світі мистецтва». Від її слів у Анни й досі сироти бігали по спині. Вона нікому про них не розповідала, щоб не здатися зарозумілою, але міцно вхопилась за цей комплімент тепер, коли виграла конкурс. Тепер, коли вона була повністю покинута напризволяще.

Їй треба було дуже швидко придумати зовсім нову ідею для ескізу, і ця думка гнітила її. Концепція ескізу для Бордентауна в неї виникла дуже легко. Клара Бартон заснувала в Бордентауні першу безплатну державну школу, тож Анна намалювала, як вона калатає шкільним дзвоником перед маленькою школою з червоної цегли, а діти звідусіль сходяться і збігаються до неї. Вона пишалася тим, як їй вдалось

вловити рух дівчачих спідничок і енергію хлопчиків. Шкода, що вона не може зараз намалювати цей мурал. Вона згадала, як захоплено й щасливо малювала той ескіз до того, як усе змінилось, і їй здалося, що той спогад був із якогось іншого життя.

А в неї *таки* була ідея для ідентонського муралу. У бібліотеці Плейнфілда бібліотекарка вказала їй на книжку про Північну Кароліну із серії книжок «Американський путівник». І там Анна прочитала про «Ідентонське чаювання» — жіночий рух вісімнадцятого століття, коли п'ятдесят одна жінка підписала петицію про бойкот усіх англійських товарів. Вона сподівалась, що з того міг би вийти цікавезний мурал, і намалювати його було б не дуже важко. Спершу ця ідея здалась їй такою простою, що вона подумала, що їй навіть не доведеться їхати в Ідентон, щоб робити якісь дослідження, але потім вона зрозуміла, що насправді *хоче* туди поїхати. Їй треба було кудись вибратись на кілька днів. Їй треба було кудись утекти від смутку цього маленького будинку, де вона блукала кімнатами, щоразу сподіваючись побачити матір.

Кінг-стріт. Анна помітила знак, звернула ліворуч і побачила великий цегляний будинок. Готель «Джозеф Г'юз». Він буде її домом на той час, поки вона перебуватиме в цьому місті, яке вона знала не краще за Юпітера чи Сатурна. Вона заїхала на стоянку, — серце гупало в грудях, руки прилипли до керма — роздумуючи про те, що принесуть їй наступні кілька днів.

2 Картон (*итал.* cartone) — підсобний великоформатний малюнок (іноді розфарбований), який виконують у розмірі майбутнього твору фрескового живопису, мозаїки, вітражу, гобелену. Картон вимальовують вуглем або олівцем (або у два олівці — білий і чорний) на папері або на ґрунтованому полотні, після чого вже пишуть картину фарбами.

3 3,65 м × 1,8 м.

4 Лінія Мейсона — Діксона вважається фактичним кордоном між південними та північними штатами США, символізуючи культурну межу між Північчю та Півднем.

Морган

13 червня 2018 року

Я мружилась і кліпала від яскравого сонячного світла, йдучи з Лізою до сріблястого седана на тюремній парковці. Єдине, що досі сказала мені Ліза, було: «Ти все взяла?» Вийшовши з будівлі, ми мовчали. Я глибоко вдихала солодке повітря свободи, але всередині мене все було зав'язане вузлами. Однак я високо тримала підборіддя, надівши маску крутої дівчини, яку постійно шліфувала. «Я нічого не боюсь», — нагадувала я собі... хоча, правду кажучи, мене страшенно лякала жінка, що йшла поруч зі мною. Ліза була дочкою Джессі Джеймсона Вільямса, і вже одне це могло налякати кого завгодно, але тут було ще дещо. Я не могла її «прочитати». Ну, ось хоча б її напружене мовчання. Що це було? Її пряма постава й стрімка хода, якою вона мало не летіла до автомобіля, що дві секунди зиркаючи у свій телефон. Її обличчя без усмішки, міцно стиснуті зуби. Я відчувала, що в цієї жінки просто під непроникною машкарою кипіла лютя, і мені зовсім не подобалось, що моє майбутнє цілком і повністю було в її руках.

Коли я сідала в машину, мене раптом охопила невимовна тривога. Більше року я не сідала в жоден транспортний засіб, і в мене аж пальці похолоділи, коли я взялась за ручку дверцят автомобіля. Ліза вже сиділа на місці водія, коли я нарешті зібралась із духом і відчинила дверцята. Та навіть тоді я завмерла, притискаючи до себе пластиковий пакет зі своїми нечисленними пожитками, бо ноги в мене немов судомою звело.

— Ну ж бо, сідай уже, — гукнула Ліза.

Я залізла в автомобіль і сіла на шкіряне сидіння, притуливши пакет з речами в ногах. Зачинила дверцята, а потім пристебнула пасок безпеки пальцями, холодними як лід, хоч надворі було по-весняному тепло.

Ліза вставила телефон у тримач на приладовій панелі, потім завела машину, усе ще не розмовляючи. Я, звісно, теж мовчала. Я хотіла сказати: «Дякую за те, що ви це робите», — але аж ніяк не прагнула зайвий раз акцентувати на своїй вразливості. Я почувалась якось дивно, ніби намагалась знову стати тією людиною, якою була раніше. Уперше за рік на мені були маленькі срібні сережки-кільця, срібна

заклепка в ніздрі й стара блакитна сорочка без рукавів. Не те щоб я спеціально вибирала цю сорочку із шафи з одягом; вона була на мені того дня, коли мене посадили, і більше нічого в мене не було. І все ж я раділа, що наділа саме цю сорочку, не тільки тому, що день був теплий, а тому, що я хотіла, щоб Ліза побачила все моє татуювання. Оцінила химерність мереживного малюнка. Це було єдине, що я мала з собою, щоб продемонструвати, що в мене є хоч якийсь художній хист. Але Ліза нічого про це не сказала.

Чому ця жінка була така наїжачена? Може, її обурювало те, що я була злочинницею, яку вона мусила витягати з буцегарні? Або те, що вона була вся така накрохмалена, манірно-консервативно вбрана й до нестями ідеально доглянута-намакіяжена, — я відчувала тонкий аромат парфумів із жасмином — а поряд і з нею сиділа я в порваних на колінах джинсах і з татуюванням на руці? Або ж те, що частина грошей, які Ліза мала отримати у спадок, пішла в мою кишеню? А може, те, що я, до всього, ще й була біла? Я гадки не мала. Усе, що я на той момент знала, — це те, що Ліза була дуже близько до машини попереду, пересуваючись зі швидкістю шістдесят п'ять миль на годину, при цьому кожні десять миль на годину дорівнювали одній довжині автомобіля. Я пам'ятала це правило безпечної відстані між автомобілями в транспортному потоці ще з курсів водіння, хоча сама ніколи його не дотримувалась. Але то було раніше. Тепер же я боролась із бажанням натиснути уявне гальмо на підлозі, щоб Ліза їхала повільніше. «Це нова Морган, — із сумом подумала я. — Морган боїться зовнішнього світу».

Хвилин із десять ми їхали мовчки, поки Ліза нарешті заговорила:

— Уряд так повністю і не заплатив художниці Анні Дейл за мурал, тож після того, як вона збожеволіла, — чи що там сталося — він фактично став власністю батька, і він міг робити з цим муралом все, що йому заманеться, — сказала вона. — Але оскільки галерея — це подарунок громаді, то твоя робота з муралом стає свого роду громадською роботою. — Вона глянула на мене, і легенький усміх ледь підняв кутики її губ. — Так каже Андреа.

Це пояснення здалось мені притягнутим за вуха, і я чекала, що вона ще скаже, не зовсім вловлюючи, куди вона хилить.

— Зрозуміло, — сказала я, коли стало ясно, що Лізі більше нічого додати до сказаного. — Але чому мурал опинився у вашого батька?

Вона знизала плечима.

— Гадки не маю, — сказала вона. — Він не залишив мені якихось пояснень. Я просто виконую його розпорядження.

Я не зводила погляду зі стоп-сигналів автомобіля попереду нас.

— Ти маєш зустрітися з інспектором з умовно-дострокового звільнення протягом трьох днів, — додала Ліза.

— Я знаю. — Мої обов'язки були вбиті мені в голову. — Це можливо... чи можу я отримати аванс зі своєї платні?

Ліза пильно подивилась на мене.

— Мені потрібен одяг на вихід, — сказала я. — Тобто для... мені просто потрібен одяг. У мене нічого з собою немає, крім того, що на мені. А ще мені потрібен телефон.

— А твоя сім'я не може прислати тобі твій одяг?

— Ми з батьками не розмовляємо.

— А вони знають, що ти вийшла? Це щось міняє? — Лізин телефон задзвонив, вона глянула на нього й натиснула на кнопку, скидаючи виклик. — Я маю на увазі, чи розмовлятимуть вони з тобою тепер? — продовжила вона.

Я їм не телефонувала. Який у тому був сенс? Якщо я чогось і навчилась на всіх отих зустрічах анонімних алкоголіків, то це того, що я маю викинути зі свого життя токсичних людей.

— Ні, це нічого не міняє.

Ліза не відповіла, і хвилин із десять ми їхали мовчки. Потім вона зателефонувала в режимі гучного зв'язку. Щось про будинок. Контракт. Я зрозуміла, що вона була агентом з продажу нерухомості, і шпилька у вигляді будиночка на її вилозі раптом набула сенсу. Коли Ліза говорила по телефону, її голос був вищим, приязнішим, жвавішим. Зовсім інша людина. Закінчивши розмову, вона глянула на мене.

— Так, ти можеш отримати аванс, — сказала вона. — Тобі *знадобиться* телефон. Ми маємо постійно бути на зв'язку. А ще тобі точно потрібен ноутбук для пошуку інформації про реставрування. Тож я даю тобі авансом чотири тисячі. Купуй усе, що тобі потрібно.

— Дякую, — сказала я.

Тепер ми їхали по шосе 64, і я бачила, як спідометр переповзає за позначку «вісімдесят». Я спробувала перемкнути свої думки на обмірковування того повного божевілля, що я вийшла із в'язниці

завдяки Джессі Джеймсону Вільямсу. Лише від думки про те, що він знав моє ім'я, мене брали дрижаки, хоча я все ще не могла позбутися відчуття, що він переплутав мене з якоюсь іншою Морган Крістофер. Однак якою була ймовірність того, що в Північній Кароліні жила ще одна молода художниця — нехай, ще одна молода темношкіра художниця — з моїм ім'ям? Хотіла б я знати, звідки він про мене довідався. Я не була однією з найкращих студентів. Якби моєї всеохопної пристрасті до мистецтва було досить, я б уже хапала зірки з неба, але одного мого бажання творити було замало. Як сказав один мій викладач, у якого явно було скрутно з тактовністю, я була на вершині рейтингу, коли справа стосувалась старанності, але демонструвала рівень, «нижчий від середнього», коли йшлося про талант. «Таланту не можна навчити», — казав він мені. Він убив мене тими словами. Після того я хотіла покинути навчання, але в житті мене цікавило тільки мистецтво. «Не бери в голову», — радив мені Трей.

«Він мудак, — сказав він про мого викладача. — Твої роботи пречудові».

Трей завжди вмів підбадьорити мене, коли я хнюпилась, але він не був художником, то що він міг знати? А потім сталась аварія і я опинилась у в'язниці, тож дилема «кидати навчання/не кидати навчання» вирішилась сама собою.

— А що ви мали на увазі, кажучи, що художниця збожеволіла? — запитала я Лізу. — Що то було конкретно? Шизофренія? Психоз? Тоді все було інакше. Може, у неї просто була депресія, і вона від неї не лікувалась. — Мені здавалось, що я дещо знаю про те, як можна збожеволіти. Минулого року я часом відчувала, як до мене підкрадається безумство. Параноя в моєму випадку, але вона мала реальне підґрунтя. У в'язниці були жінки, які полювали на мене.

Ліза не зводила очей з дороги, й ледь помітно знизала плечима.

— Не знаю, — сказала вона. — Батько якось розповів мені про неї, а мені більше не спадало на думку розпитувати його. Я ніколи не бачила того муралу, тож насправді мені було байдуже, а він, думаю, був ним одержимий. — Вона подивилась у дзеркало заднього виду й увімкнула поворотник, щоб змінити смугу. — Що б не сталось із тією художницею, це завадило їй передати мурал на пошту й отримати плату, тож сталося, мабуть, щось дуже серйозне.

— А яка тема муралу? — запитала я, намагаючись зосередитись на розмові, щоб не думати про дорогу.

— Думаю, щось таке, пов'язане з містом, — сказала Ліза. — З Ідентоном. Такими були майже всі старі мурали. Так чи інакше, ми це скоро побачимо.

Не схоже було, щоб вона в цей мурал прямо всю душу вкладала, і я подумала, що для неї це був просто засіб для досягнення мети. Щось таке, про що треба було подбати, щоб галерея запрацювала.

— То... ви сказали, що в галереї виставлятимуться роботи й інших художників? — запитала я.

Ліза кивнула.

— Там буде постійна колекція робіт мого батька, потім зала для робіт кількох інших відомих художників, які були в його колекції. Багато цих художників були його друзями. Ця експозиція змінюватиметься кожні кілька місяців. Потім обертова експозиція робіт молодих художників, яким він допомагав упродовж багатьох років. І ці роботи продаватимуться. — Голос у неї напружився. — Ще дуже багато треба зробити, перш ніж ми зможемо відчинити двері.

— А це й ваша робота теж? — запитала я. — Мистецтво? — Ліза зовсім не нагадувала мені художницю. Вона радше була схожа на мецената, на *покровителя* художників. На того, хто міг собі дозволити такий чудово пошитий костюм і тенісний браслет із діамантами, що виблискував у неї на руці.

— Я ріелтор, — сказала вона. — У мене немає художнього таланту... чи інтересу... до чогось такого, хіба що до історичної архітектури будинків, які я продаю.

— О, — сказала я. — Навіщо ж тоді Джессі Вільямс, тобто ваш батько, поставив вас на чолі галереї?

Ліза відповіла не відразу, і я вже подумала, що своїм запитанням перейшла якусь межу. Та зрештою вона заговорила.

— Я його єдина дитина, тому він мене й обрав. — Вона зітхнула. — Звісно, я знала, що галерея будувалась, коли він помер, та я навіть гадки не мала, що він збирається повісити її на мою шию. — Вона глянула на мене. — Не зрозумій мене неправильно, — сказала вона. — Я любила свого батька, навіть *обожнювала*, і я хочу зробити це для нього, але він виставив мені неможливий дедлайн, ще й тебе сюди втравив... — Вона похитала головою. — А я ж іще маю вести свій

бізнес із нерухомістю. У мене є клієнти, угоди з ними. Це напружена пора року для мене.

— Мабуть, він думав, що ви впораєтесь, — сказала я.

Ліза знову зітхнула, потім простягла руку до радіоприймача, натиснула кілька кнопок, і зазвучав якийсь подкаст, щось про іпотеку, і я зрозуміла, що наша розмова на цьому закінчена.

Якби мене попросили вгадати, у якому будинку жив Джессі Джеймсон Вільямс, я б уявила сучасника Френка Ллойда Райта⁵, який припав до пагорба. І я б помилилась. Ліза з'їхала на довгу під'їзну доріжку величезного двоповерхового будинку у вікторіанському стилі з двоярусними верандами, прикрашеними мудрованими білими перилами. Здавалось, що весь фасад будинку був укритий білим мереживом, а на всю ширину будинку простягся барвистий сад.

— Це був будинок Джессі? — здивовано запитала я.

— Будинок де Клер, — сказала Ліза, коли ми вийшли з машини. — Чоловік на ім'я Байрон Де Клер був першим власником, коли його було побудовано в 1880 році. Мої батьки купили його в 1980 році.

Я пішла за Лізою до вхідних дверей, а потім ми зайшли до будинку, який натякав на свій вік лише через вікторіанську архітектуру. Коли Ліза вимкнула хитромудру на вигляд систему безпеки, я зазирнула в кімнати, котрі могла бачити з того місця, де я стояла. Фоє, вітальня і приймальня були пофарбовані у спокійні пастельні кольори: морської піни, лавандовий і блакитно-сірий. Кожну стіну прикрашали картини, і, поки Ліза розмовляла по телефону біля вхідних дверей, я переходила від картини до картини у величезному фоє, боячись навіть дихати біля них.

Я пригадала, як десь читала, що одну з картин Джессі Вільямса продали на аукціоні за десять мільйонів доларів, і ось я стояла тут, в оточенні кількох із них одночасно. Більшість робіт належала йому, але я помітила два колажі Ромаре Бердена⁶ та величезну картину Джудіт Шиплі, на якій були зображені маленькі дівчатка, що сидять на полі серед маргариток. Я швиденько пошукала на картині Шиплі ірис, який художниця завжди ховала на своїх роботах як данину пам'яті своїй матері з таким же ім'ям, але тих маргариток було так багато, що скоро я здалась, натомість звернувши увагу на один із колажів Бердена.

На ньому було повно афроамериканських музикантів, переважно гітаристів, які стояли на яскраво-червоному тлі. Мене пройняв трепет від того, що я була настільки близько до цих оригіналів, що могла до них доторкнутись. Може, я й не була великим художником, але завжди любила саме мистецтво.

— Ходімо на кухню, — сказала Ліза, закінчивши розмову.

Я зайшла за нею у простору кухню, де все було біле або з нержавійної сталі.

— Хіба Джессі Вільямс — хіба ваш батько — не прожив більшу частину свого життя в Нью-Йорку? — запитала я.

— Не більшу частину, але багато років. — Ліза відчинила широкий, дводверний холодильник і дала мені пляшку води, потім відкрутила кришечку ще однієї для себе. — А до того він жив у Франції, — сказала вона, спершись на біло-сіру стійку. — Він був у Франції під час війни, там і зостався. Там же він зустрів свою першу дружину. Це тривало років з п'ятнадцять, а після розлучення він переїхав у Нью-Йорк і одружився з моєю матір'ю. Вона була набагато молодша. Вони наче й не збирались мати дітей, але потім з'явилась я. — Ліза зробила великий ковток зі своєї пляшки. — Їй було тридцять дев'ять, а йому майже п'ятдесят. Потім його потягло до сімейного життя, і йому закортіло повернутись в Ідентон. Назад до свого коріння. Мені було сім. На той час в нього вже було ім'я, тож Ідентон хотів його в себе мати. — Вона поставила свою пляшку і почала колупатися в манільській папці з документами на кухонному острові. — Попри те, — вела вона далі, — їм довелося купити це місце за готівку. Тоді ніхто не дав би чорношкірому кредит на будинок у цьому районі. Це й зараз досить важко, — додала вона, пробурмотівши собі під ніс.

Вона витягла з папки стосик паперу.

— Я хочу прочитати тобі ось цю частину його заповіту, — сказала вона, піднімаючи документ.

Я кивнула, і Ліза почала читати:

— «Мої плани щодо фоє галереї. У комірчині моєї студії...» Його студія онде позаду, і там повний безлад. — Ліза вказала в кухонне вікно, і я побачила чималий білий будиночок у кінці двору. — «У комірчині моєї студії, — читала Ліза далі, — ви знайдете велике згорнуте полотно. Це було намальовано в 1940 році молодого жінкою

на ім'я Анна Дейл в межах фінансованого урядом конкурсу муралів для поштових відділень.

Анна завершила мурал, але захворіла, перш ніж його встигли встановити в поштовому відділенні, і з того часу він так чи інакше перебуває в моєму розпорядженні. Мурал має стати центральним елементом фоє нової галереї. Звичайно, його потрібно реставрувати, і цю роботу має виконати молода дівчина на ім'я Морган Крістофер, яка провчилася майже три роки за спеціальністю образотворче мистецтво в УПК у Чапел-Гілл, але зараз відбуває термін у жіночій в'язниці в Ралі».

Я відчула, як у мене в животі все перекинулось. Він точно знав, яка Морган Крістофер йому потрібна.

«Йй присуджено мінімум один рік тюремного ув'язнення, — продовжила Ліза, — і, коли цей термін закінчиться в червні 2018 року, Ліза найме адвоката для звільнення міс Крістофер, щоб вона реставрувала мурал. Роботи будуть проводитися в самій галереї. Мурал у жодному разі не повинен покидати Ідентон, тому Ліза влаштує міс Крістофер жити в місті, поки вона працюватиме. Я залишу суму в п'ятдесят тисяч доларів як компенсацію за роботу, а також ще десять тисяч на будь-які матеріали та експертні поради, які можуть знадобитися міс Крістофер». — Ліза відірвала погляд від сторінки. — Далі він каже, як мурал має бути встановлено, освітлено тощо.

Вона знову почала читати.

— Він пише: «Наскільки я пам'ятаю, на муралі немає жодних розривів, а також немає клею на зворотному боці, який потрібно було б видалити, оскільки мурал так і не потрапив на стіну поштового відділення. Тому я впевнений, що, незважаючи на відсутність у Морган Крістофер досвіду реставрації, вона завершить цей проєкт вчасно до відкриття галереї 5 серпня 2018 року. Ця дата відкриття, з повністю відреставрованим муралом, є незмінною, а мої інші посмертні дари залежать від того, чи буде відреставрований мурал в галереї на цю дату».

Прочитавши останнє речення, Ліза похитала головою — втомлено й роздратовано водночас.

— Неймовірно, — промовила вона більше до себе, ніж до мене.

— Нічого собі, — приголомшено вимовила я. — А що він мав на увазі під іншими посмертними дарами?

Ліза відмахнулася від запитання.

— Вони аж ніяк тебе не стосуються. — Задзвонив її телефон, вона глянула на екран,пустила очі під лоба й натиснула на кнопку, щоб вимкнути дзеленчання. — Пішли зі мною, — сказала вона, поклавши документи на острів.

Ми вийшли з кухні, минули лавандову їдальню і ввійшли у велику сонячну веранду. В одному кінці кімнати стояло повнорозмірне ліжко, а в другому — глибоке крісло й комод.

— Батько перетворив цю веранду на свою спальню, щоб менше ходити сходами, а я ще не встигла переробити все назад, тож, поки ти тут, це буде твоя кімната. Його речі винесли, я викинула лікарняне ліжко й поставила ось це повнорозмірне.

Весь простір був настільки залитий сонцем, настільки не схожий на той, у якому я перебувала весь минулий рік, що я відчула, як у мене стискається горло від удячності за те, що мені віддали цю кімнату.

— Верхній поверх мій, — сказала Ліза, — тож вхід туди тобі заборонений. Ми будемо разом користуватися кухнею, але я не думаю, що хтось із нас буде тут довго перебувати вдень, хіба що приходитиме ночувати. Ти практично житимеш у галереї, і в мене теж роботи більше ніж достатньо. Про їжу дбаємо самі. Економка приходить по середах і проводить тут більшу частину дня. — Вона суворо подивилась на мене. — Жодних наркотиків у цьому домі, — заявила вона. — Я знаю, у тебе була проблема, і я...

— Не з наркотиками. — Я посіла захисну позицію. — Я ніколи...

— Я тримаю вино на кухні, — перервала мене Ліза. — Це буде для тебе проблемою?

— Ні. Я не п'ю. Більше ні. Та я ніколи й не пила вина, тільки пиво. Ліза засміялась, і в мене упав настрій.

— Авжеж, у в'язниці не дуже поп'єш, — сказала вона.

— Я зав'язала, — наполягала я. Я ніколи більше не питиму. Ніколи.

Ліза подивилась на мене із сумнівом, немов вагаючись, вірити мені чи ні.

— Гаразд, — сказала вона врешті. — Якщо це буде для тебе проблемою, скажеш мені, і я триматиму вино у своїй кімнаті. Я можу перенести мініхолодильник у...

— Це не буде проблемою. — Я відчувала, що в мене палають щоки. Мені хотілось, щоб вона припинила цю розмову.

— У будинку не курити.

— Я не курю.

— Тоді гаразд. — Ліза показала в бік передпокою. — Ванна прямо по коридору, біля кухні. Освіжись, і підемо дивитись на твій мурал.

[5](#) Френк Ллойд Райт (1867—1959) — американський архітектор-новатор, творчість якого мала величезний вплив на розвиток західної архітектури в першій половині XX століття. Творець «органічної архітектури» і пропагандист відкритого плану.

[6](#) Ромаре Берден (1911—1988) — афроамериканський художник-модерніст, видатний колажист і карикатурист.

BOOK2GO
ЕЛЕКТРОННІ КНИГИ

КУПИТИ